TEATRUL DE COMEDIE

D'ALE PROTOCOLULUI

de PAUL EVERAC

Barbu Chilug	**CORNEL VULPE**
Evdochia (Dochi Chilug)	**IARINA DEMIAN**
Petruța (Tinți Chilug)	**MAGDA CATONE**
Nae Strugurelu	**IURIE DARIE**
Gogu Bașculea	**DUMITRU RUCĂREANU**
Cezarina Strugurelu	**ANCA PANDREA**
Tomică Boroghină	**PETRE NICOLAE**
Vioriel Malcolm Hurță	**FLORIN ANTON**
Madam Aglae	**JULIETA STRÎMBEANU**
Evelina	**CLAUDIA BOLOHAN**

Scenografia : **ION POPESCU UDRIȘTE**

Muzica : **MIHAI VÎRTOSU**

Regia : **ALEXANDRU DARIE**

Regia tehnică :	**CRISTIAN MOLFETA**	Cabinieră șefă :	**Tănase Maria**
Sufleur :	**MIHAI DRĂGULĂNESCU**	Execuție costume :	**Șuță Victoria** **Gheorghe Pîrvan**
Sonorizare :	**Gheorghe Cociș** **Mihai Georgescu**	Peruci și machiaje :	**G. Anteci**
Lumini :	**Mihai Ion** **Gheorghe Ion**	Lucrări tapițerie :	**Ion Tenică**
Execuție pictură :	**George Dumitrescu**	Execuția încălțămintei :	**D. Zaharachescu**
Lucrări tîmplărie :	**Simion Măluțelu**	Coordonator de scenă :	**I. Roșca**
Recuzită :	**Virgil Ionescu**	Șef de producție :	**ILEANA APOSTOL**

STAGIUNEA 1989—1990

O CONTROVERSĂ-PARIU PE SCENĂ

Am plasat piesa mea într-un salon. Am văzut-o pe scenă într-o sordidă curte dosnică cu sîrmă ghimpată și closet la vedere. Eroii mei erau, în fază literară, niște versatili ridicoli, înfruntîndu-se între limitele unui fals bon-ton. Acum, pe scenă, sînt niște declasați, cu mecanisme de alienare strict fixate, fără multă devenire. Ei își tricotau în r-un stil imbecil tranzacțiile lor mizerabile. Acum au căpătat o pecete de imund și vulgar. Subțirimea lor nu mai face nici o iluzie ; sînt grași și falnici, chemînd sila, și nu numai detenta comică pe care le-o atribuisem. Uzînd de mijloace de un naturalism radical, spectacolul a căpătat conotații neașteptate. Eu îl scontam virulent, el a devenit aproape terific prin sensurile pe care le propune, oarecum dincolo de oferta mea inițială. Peste psihologiile mele s-au instalat tipologii expresioniste, dilatate în mod liber de regie. Mecanismul de farsă socială denunțat de mine în 1985, cînd am scris piesa, părea o demascare alertă, pișcătoare, cel mult vitriolantă ; pe scenă el apare fatidic în vigoarea lui crîncenă.

În finalul textului meu se salvau doi tineri puri (sau aproape) : el și ea, filosoful și actrița ; ne mai știind ce e pus la cale și ce nu, cîtă simulație și cît adevăr (drama dedublării !), erau apucați, în final, de un rîs silnic, vomitoriu. Acum piesa se termină ciudat : o tînără care în text făcea funcție de amantă inocentă, vine cu aer sobru, justițiar, amenințător, iar un alt personaj devenit și el, nu-mi dau seama cum, supraputus tuturor, trage concluziile acestui monument al mistificării generale, devorîndu-i ierarhic pe ceilalți. Ciudățenia răspunde unui tîlc mai grav, recunosc, decît în oferta mea.

Doar piesa s-a pus, după o lungă oprelişte, în toamna lui 1989, și era gata de premieră în 20 decembrie, simțind parcă de departe praful de pușcă și încordarea explozivă, libertară, din aer.

E cert că regizorul a tras satiricul, poate prea bonom, al autorului, plin totuși de pocnituri și petarde, în care un cuplu crapulos sfîrșea prin a sta cu cuțitele în mînă în fața unei fripturi sforogite, a tras, deci, această situație-metaforă, spre o generalizare de univers concentrațional, cu pînde și trape, aruncînd asupra tuturor subiecților din piesă anatema unei condiționări cumplite și a unei fetide subumanități.

Să fi avînd el, ca sensibilitate înără și ofensivă, dreptate ? Să fie mai greu de efecte, în plan social, un asemenea mod, decît vezicația mea sarcastică, în forma ei originală ?

Iată ce rămîne de demonstrat.

Oricum, spectacolul nu-i de colea. Pus pe acest cu totul alt registru el poate, prin impetuozitate, dezechilibru piesa. După cum, tot așa de bine, i-ar putea asigura, deduse din text, (care a fost într-o măsură mare respectat) dimensiuni neașteptate, dîndu-i un punct de atac, mai aderent, profetic, cu un moment neobișnuit, ca cel de față.

Atunci regizorul cîștigă pariul. Și se bucură, cel dintîi,

PAUL EVERAC

P.S. Refuzul de pînă nu demult al forurilor de a aproba această piesă, a fost motivat de o diriguitoare ministerială așa : „Noi nu avem oameni care să dea mese ca să salte în ierarhie, la noi selecțiunea se face numai pe merit".

Viața capitalei - 15 martie 1990

CRONICĂ TEATRALĂ

„Accident ...scuzabil"

Piesa stimatului și mult jucatului Paul Everac ajunge pe scena Teatrului de Comedie, după ce alte teatre au refuzat-o pe motive legate strict de calitatea sa. E drept, însă, că și forurile de cenzură, ministeriale au refuzat a aproba această piesă, pe motive „ideologice" : „Noi nu avem oameni care să dea mese ca să salte în ierarhie, la noi selecțiunea se face numai pe merit" (!) Teatrele acuzau calitatea textului, forurile simțindu-se cu musca pe căciulă s-au speriat de buna intenție a dramaturgului de a satiriza violent parvenirea socialistă. De la intenție pînă la materializarea ei dramaturgică este însă un drum lung, pe care, din păcate, scriitorul nu l-a parcurs convingător ; vulgaritatea

TEATRUL DE COMEDIE

PAUL EVERAC — „D'ALE PROTOCOLULUI"

textului, simplismul conflictului sînt scăderile grave ale acestei piese concepute cu cele mai bune intenții.

Referitor la raportul text-spectacol, **Paul Everac** mărturisește : „Am plasat piesa mea într-un salon. Am văzut-o pe scenă într-o sordidă curte dosnică cu sîrmă ghimpată și closet la vedere. (...) Mecanismul de farsă socială denunțat de mine în 1985, cînd am scris piesa, părea o demascare alertă, pișcătoare, cel mult vitriolantă ; pe scenă el apare fatidic în vigoarea lui crîncenă". **Regizorul Alexandru Darie** dezvoltă un spectacol derutant, acceptînd tocmai carențele vulgarității textului, cărora în mod absurd încearcă să le atribuie sensuri.. majore, filosofice. **Paul Everac** a scris o piesă despre o lume măruntă, dintr-o mahala socialistă, o lume cu pretenții periculoase, regizorul vrea să scoată piesa din aceste limite, eșantionului marginal social ales de autor, regizorul îi atribuie un rol definitoriu. **D'ale protocolului** „jucată cinstit" (cum se spune de obicei), atenuînd teatral, abil, pe cît era posibil exagerările (cum s-a făcut de nenumărate ori în „dramaturgia originală") — ar fi „trecut rampa" printr-un spectacol demascator, semnificativ pentru o anume categorie socială. **Alexandru Darie** a ambiționat „să filosofeze" pe baza unui material dramatic slab în esență și semnificație. Directorii veroși și periculoși, la care s-a gîndit **Paul Everac**, îmbrăcați în smoking, nu ajungeau niciodată într-o curte cu sîrmă ghimpată, closet la vedere etc. ! Personajele sînt construite ca mentalitate și exprimare după modelul chelnerilor de la birtul... „Cățeaua leșinată" și apoi amplu accentuate pe această linie de către regizor. În multe luni de repetiții, **Alexandru Darie** și echipa sa au elaborat fals o viziune aşa-zisă „justițiar filosofică", pe un text care nu oferea aceste premise. Înțelegem la Shakespeare o astfel de căutare a reprezentării subtextului, dar în cazul de față oferta nu există. Cinstit în felul său, autorul a acuzat un fenomen de parvenire, la nivelul unei lumi minore, schiloade, puerile, „acolo sus" mecanismul parvenirii era mult mai complicat și periculos, nu presupunea doar nota vulgarității exacerbate. De la realitatea modestă a piesei și pînă la intenția aluziilor la Brejnev (Gogu !) sau alți conducători de tristă amintire e o cale pueril „sofisticată" teatral de **Alexandru Darie**, care, juvenil, își irosește talentul său și pe al actorilor.

Un decor complicat, dezvoltat pe verticală prin multe scări și un lift (cu rol simbolic !), o statuetă care „ejaculează"... apă etc. (scenografia este a prestigiosului artist **Ion Popescu Udrițte**), e întrebuințat variat, ca mișcare a ansamblului de către regizor. Actorii, hipnotizați parcă de viziunea lui **Alexandru Darie** — prin care puteau înainte de Revoluție să-și evidențieze o atitudine protestatară — trăiesc cu dăruire fiecare replică și intenție de subliniere a sa, sugestionîndu-se că se află în plin... Shakespeare ! Rezultatul muncii, bunăvoinței lor este însă strident de vulgar. Sînt vulgari, e drept, în primul rînd prin replică, apoi prin interpretarea gălăgioasă, supralicitată a ei, nu evidențiază relațiile necesare convenției teatrale, joacă la față de cortină (cum se zice !) ; ei încearcă o satirizare exagerat îndrumată a unor personaje din zona mahalalei (care nu e nici comunistă, nici burgheză nici... etc.), un fel de delir pe tema... „cine pe cine..." !

O gravă slăbiciune a piesei — „personajele pozitive" care rezolvă conflictul (Viorel și Evelina) regizorul reușește să o acopere printr-o interpretare cu adevărat originală și meritorie. **Florin Anton** (Viorel), într-un fost rol de „om bun" (în textul inițial), devine, prin măsura interpretării sale de excepție, un posibil securist, care „studiază" problema parvenirii celor din jur ; propunerea sa de contur a personajului ni se pare cea mai reușită și verosimilă. **Iarina Demian** ne oferă o surpriză plăcută prin caracterizarea Evdochiei, a beției continue în care se află ; jocul actriței ne-a amintit ca stil de mult apreciata **Vasilica Tastaman**. Cu umorul și dezinvoltura cunoscute, **Cornel Vulpe** își creionează partitura. **Magda Catone** demonstrează, din nou, că deține un fizic deosebit de atrăgător (fapt speculat exagerat de viziunea spectacolului) ; cu minijupă sau fără de ea, picioarele actriței sînt superbe, dar talentul său confirmat, în timp, nu se poate rezuma doar la acest aspect. **Magda Catone** este dezavantajată de scriitura grosolană a rolului și de manipularea personalității sale în reprezentație. Copleșiți de hibele partiturilor, crezuți în valențele regiei : **Iurie Darie, Dumitru Rucăreanu, Anca Pandrea, Julieta Strîmbeanu, Petre Nicolae** își pierd din personalitatea știută.

D'ale protocolului este pînă la urmă „un spectacol-victimă", un atentat... scuzabil la bunul gust și efectul teatral cultural obligatoriu. Ratarea artistică a spectacolului își are o oarecare motivație și în zilele istorice pe care le-am trăit cu toții. E cazul însă să ne gîndim la un teatru solid elaborat, liber, în care „șopîrla protestatară" nu mai are cîștig de cauză, nu mai e necesară. Publicul a fost mult timp frustrat de valoarea actului cultural, trebuie să concepem refacerea VALORILOR, impunerea lor.

Ileana Lucaciu